00896194

E275

នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសជ

ភាគីដាក់ឯកសារ៖ លោក **ខៀវ សំផន**

ដាក់ជូន៖ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម៖ **បារាំង**

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ៖ ថ្ងៃទី ២៩ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៣

ឯកសារទទួល
DOCUMENT RECEIVED/DOCUMENT REÇU
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date of receipt/date de reception):
29 / 03 / 2013
ម៉ោង (Time/Heure): 15:30
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង /Case File Officer/L'agent chargé du dossier: UCH Arun

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ៖ **សាធារណៈ**: (ឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ និងសម្ងាត់)

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖ **សាធារណៈ / Public**

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់៖

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណ្ដោះអាសន្ន៖

ឈ្មោះមន្ត្រីទទួលបន្ទុកផ្នែកសំណុំរឿង និងឯកសារ៖

ហត្ថលេខា៖

សំណើសុំដោះលែងលោក ខៀវ សំផន ឲ្យនៅក្រៅឃុំជាបន្ទាន់ ដោយដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ

ដាក់ដោយ៖

មេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន

មេធាវី គង់ សំអុន

មេធាវី Anta GUISSÉ

មេធាវី Arthur VERCKEN

មេធាវី Jacques VERGÈS

ដាក់ជូន៖

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖

ចៅក្រម និល ណុន

ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT

ចៅក្រម យូរ ឧត្តារ

ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE

ចៅក្រម យ៉ា សុខន

ជំនួយការ៖

លោកស្រី សេង សុជាតា

កញ្ញា Marie CAPOTORTO

កញ្ញា Shéhérazade BOUARFA

កញ្ញា Mathilde CHIFFERT

កញ្ញា អ៊ូច ស្រីផាត់

លោកស្រី សុគន្ធ មោនីកា

លោក Pierre TOUCHE

កញ្ញា Blandine ZELLER

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖

លោកស្រី ជា លាង

លោក Andrew CAYLEY

មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់

ក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងអស់

គោរពជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

១. នៅថ្ងៃទី ០៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានសម្រេចទៅលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដោយបានប្រកាសមោឃភាពការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តីលើសំណុំរឿង ០០២ និងបានកត់សម្គាល់ថាភាគីបានទទួលរងនូវព្យសនកម្មជាច្រើន[1]។

២. នៅថ្ងៃទី ១៨ ថ្ងៃទី ២០ និងថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបើកសវនាការលើផលវិបាកនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល[2]។ ក្នុងសវនាការនោះមេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន បានប្រកាសថានឹងដាក់សំណើសុំដោះលែងលោក ខៀវ សំផន ឱ្យនៅក្រៅឃុំ ដោយដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ[3]។

៣. ជាក់ស្តែង ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នស្តែងឡើងឱ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់ថា ការជំនុំជម្រះក្តីលោក ខៀវ សំផន មិនងាយនឹងបញ្ចប់នោះទេ បើទោះបីជានឹងបញ្ចប់នៅថ្ងៃណាមួយក៏ដោយ។ លទ្ធភាពនៃការចេញសាលក្រមទៀតសោតក៏រឹតតែនៅឆ្ងាយសន្លឹម។

៤. ក្រោយពីស៊ើបសួរអស់រយៈពេលបីឆ្នាំ និងជំនុំជម្រះក្តីអស់រយៈពេលជាងពីរឆ្នាំមក ផលវិបាកកើតចេញពីការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលត្រូវបានធ្វើមោឃភាព រួមនឹងផលវិបាកនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីថ្មីជាយថាហេតុ ស្របតាមការបញ្ញត្តិរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល គឺជាការប៉ះពាល់ទៅដល់ភាពឆាប់រហ័សនៃការជំនុំជម្រះក្តីនេះ ដែលភាពយុត្តិធម៌ត្រូវបានចោទជាបញ្ហាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល។

---

[1] សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តីពីវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង ០០២/០១ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E163/5/1/13 ("សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលប្រកាសមោឃភាពការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី")។ *[ជូនដំណឹងជាភាសាបារាំង នៅថ្ងៃទី ០៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣]*។

[2] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/171.1, ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/172.1, ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/173.1។

[3] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E1/172.1 ទំព័រ ៥៤។

៥. តើលោក ខៀវ សំផន នឹងត្រូវជំនុំជម្រះលើបទចោទទាំងមូល ដូចមានបង្ហាញនៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ យ៉ាងដូចម្តេច និងនៅពេលណា? រហូតមកទល់នឹងថ្ងៃនេះ សំណួរនេះហាក់ដូចជាមិនទាន់មានចម្លើយនៅឡើយទេ។

៦. ក្រោយពីបានបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួនលោក ខៀវ សំផន បណ្តោះអាសន្នអស់រយៈពេលជាងប្រាំឆ្នាំមក កាលពីពេលថ្មីៗកន្លងទៅនេះ លោក Marcel LEMONDE បានប្រកាសនៅក្នុងកិច្ចសម្ភាសន៍មួយប្រាប់សារព័ត៌មានថា ការជំនុំជម្រះក្តីលើសំណុំរឿង ០០២ ឈានទៅមុខ *"យ៉ាងរឹករវ និងកាន់តែខុសពីការរំពឹងចង់បាន៖ យឺតយ៉ាវ វិវាទខាងនីតិវិធីមិនចេះចប់មិនចេះហើយ សុខភាពមិនរឹងប៉ឹងរបស់ជនជាប់ចោទ ហិរញ្ញប្បទានមិនប្រាកដប្រជា។ មូលហេតុនៃការព្រួយបារម្ភកាន់តែពូនជ្រំផ្តុំច្រើនឡើងៗ...។ គ្មាននរណាម្នាក់អាចនិយាយបានថា តើការជំនុំជម្រះក្តីនោះបញ្ចប់ដោយរបៀបណានោះទេ ប៉ុន្តែ សង្ឃឹមតិចណាស់ថានឹងបញ្ចប់ទៅយ៉ាងល្អប្រសើរនោះ។ ទោះជាមានសាលក្រមនៅថ្ងៃណាមួយ ក៏គេមិនដឹងថា តើសាលក្រមនឹងត្រូវចេញនៅថ្ងៃណានោះដែរ"*[4]។

៧. ទោះបីជាត្រូវឃុំខ្លួន "បណ្តោះអាសន្ន" អស់រយៈពេលប្រាំឆ្នាំបួនខែមកហើយ ក៏លោក ខៀវ សំផន នៅតែត្រូវបានសន្មតថាគ្មានទោស។ សព្វថ្ងៃនេះ គាត់មានអាយុជិត ៨២ ឆ្នាំហើយ។

៨. មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន ស្នើឱ្យអង្គជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់រួមជាមួយយើងខ្ញុំថា ល័ក្ខខ័ណ្ឌបញ្ជាក់អំពីការបន្តឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន មិនត្រូវបានបំពេញទៀតឡើយ។ បរិបទបច្ចុប្បន្នតម្រូវឱ្យដាក់ លោក ខៀវ សំផន ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ដោយសារតែភាពមិនប្រាកដប្រជានៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ។

៩. យោងទៅលើសារៈសំខាន់នៃបញ្ហាដែលដាក់ជូនអង្គជំនុំជម្រះនៅពេលនេះ និងបន្ទុកបង្ហាញរបស់មេធាវីការពារក្តី[5] យើងខ្ញុំស្នើសុំឱ្យបើកសវនាការជាសាធារណៈ និងចំពោះមុខ ដើម្បីឱ្យយើងខ្ញុំ

---

[4] បទសម្ភាសន៍ជាមួយ Marcel Lemonde ជាអ្នកនិពន្ធសៀវភៅ un juge face aux Khmers Rouges ប្រមូលចងក្រងដោយ Ghislain Poissonnier (http://www.lepetitjournal.com/bangkok) ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣។

[5] សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ ខៀវ សំផន ស្តីពីសំណើសុំដោះលែងជាបន្ទាន់ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល

អាចបង្ហាញទឡ្ហីករណ៍ ដែលមកទល់នឹងថ្ងៃនេះ យើងខ្ញុំបានត្រឹមតែធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅតាមចំនួនទំព័រកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ[6]។

I- ការបន្តឃុំខ្លួនមិនមានមូលដ្ឋានទៀតទេ

១០. នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបង្គាប់ឱ្យបន្តឃុំខ្លួនលោក ខៀវ សំផន ដោយយល់ឃើញថា *"មានមូលហេតុអាចជឿជាក់បានថា ជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់"*[7]។ លើសពីនេះទៅទៀត អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថា *"ប្រសិនបើតុលាការរកឃើញថា ខៀវ សំផន មានពិរុទ្ធភាពនោះ ការប្រឈមមុខនឹងការផ្តន្ទាទោសធ្ងន់ធ្ងរអាចជំរុញឱ្យគាត់រត់គេចខ្លួន ក្រោយពីដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំ។ ការបន្តឃុំខ្លួនជាល័ក្ខខ័ណ្ឌចាំបាច់ ដើម្បីធានាថាគាត់នឹងមានវត្តមាននៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃសវនាការ"*[8]។

១១. នៅថ្ងៃទី ០៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានដោះស្រាយបញ្ហាខ្វះសំអាងហេតុរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយបញ្ជាក់ហេតុផលបន្តឃុំខ្លួន ផ្អែកលើហានិភ័យថាជនជាប់ចោទអាចនឹងមិនមានវត្តមាន ក្នុងពេលជំនុំជម្រះក្តី[9]។

១២. នៅឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ការជំនុំជម្រះក្តីលើសំណុំរឿង ០០២ គឺជា *"កិច្ចការដ៏ធំធេងទាំងខាងផ្នែករៀបចំ និងភ័ស្តុភារ"*។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបញ្ជាក់ថា *"ការខកខានរបស់ជនជាប់ចោទណាមួយមិនបង្ហាញខ្លួនសូម្បីតែម្តង អាចនឹងប៉ះពាល់ដល់លទ្ធភាពនៃការចេញសាលក្រមក្នុងរយៈពេលសមស្រប"*។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានលើកឡើងអំពី

ចុះថ្ងៃទី ០៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E50/3/1/4 ("សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពី ខៀវ សំផន") កថាខណ្ឌ ៤៨ និងកថាខណ្ឌ ៥៧។

[6] សេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារនៅ អ.វ.ត.ក មាត្រា ៥(១)

[7] សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងជាបន្ទាន់របស់ នួន ជា, ខៀវ សំផន និង អៀង ធីរិទ្ធ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E50 ("សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០១១") កថាខណ្ឌ ៣៨។

[8] ដូចយោងខាងលើ កថាខណ្ឌ ៤០។

[9] សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពី ខៀវ សំផន កថាខណ្ឌ ៥២ កថាខណ្ឌ ៥៤ និងផ្នែកសម្រេចសេចក្តី។

ហានិភ័យថា ខៀវ សំផន អាចលាក់ខ្លួន ព្រងើយកន្តើយចំពោះដីកាកោះ ឬមានបញ្ហារាំងបណ្ដោះអាសន្ន។ លើសពីនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានលើកឡើងអំពីហានិភ័យនៃការរំខានដល់សណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ប៉ះពាល់ដល់សុវត្ថិភាពរបស់ជនជាប់ចោទ និងកង្វះការថែទាំវេជ្ជសាស្ត្រសមស្រប នៅពេលគាត់ត្រូវការ[10]។

ក. ហានិភ័យនៃការប៉ះពាល់ដល់លទ្ធភាពចេញសាលក្រមក្នុងរយៈពេលសមស្រប

១៣. ជិតពីរឆ្នាំ ក្រោយពីមានសេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ហានិភ័យនៃការប៉ះពាល់ដល់លទ្ធភាពចេញសាលក្រមក្នុងរយៈពេលសមស្រប គឺជាការពិត។ ប៉ុន្តែ លោក ខៀវ សំផន មិនត្រឹមតែមិនមែនជាដើមហេតុនោះទេ គឺគាត់ជាអ្នកទទួលរងនូវព្យសនកម្មយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរបំផុត។

១. ការប៉ះពាល់ជាក់ស្ដែងទៅលើលទ្ធភាពនៃការចេញសាលក្រមក្នុងរយៈពេលសមស្រប និងការរំលោភសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់លោក ខៀវ សំផន

១៤. **ភាពឆាប់រហ័សនៃការជំនុំជម្រះក្ដី**ត្រូវបានរាំងយ៉ាងខ្លាំងក្លា។ ភាពយឺតយ៉ាវជាច្រើនបានកើតឡើង ហើយនៅតែបន្តកើតឡើងទៀត គឺមិនមែនព្រោះតែលោក ខៀវ សំផន អវត្តមានជាច្រើនដង ដោយសារបញ្ហាសុខភាពនោះទេ[11]។

១៥. ជាក់ស្ដែង ភាពយឺតយ៉ាវជាច្រើនបានកើតឡើងដោយសារតែជម្រើស និងការភាន់ច្រឡំរបស់ភាគីមួយចំនួន និងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ឧទាហរណ៍ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី បានជ្រើសរើសយកការបង្ហាញឯកសាររាប់ពាន់ ហើយអង្គជំនុំជម្រះបានជ្រើសរើសមិនឱ្យពួកគេពិនិត្យមើលបញ្ជីឯកសាររបស់ខ្លួនឡើងវិញ កំណត់កម្រិតនៃភាពអាចទទួលយកបានយ៉ាង

[10] ដូចយោងខាងលើ កថាខណ្ឌ ៥៤។

[11] លោក ខៀវ សំផន *"ខកខានមិនបានចូលរួមសវនាការ"* តែម្ដងគត់ ដោយសារតែគាត់មានជំងឺរលាកទងសួតត្រូវសម្រាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យ រយៈពេលពីរបីថ្ងៃ ក្នុងខែ មករា កន្លងទៅនេះ។

ទូលំទូលាយបំផុត និងធ្វើសវនាការ ដោយគ្មានការពិភាក្សាដេញដោលតទល់ ដើម្បីឲ្យអង្គជំនុំជម្រះជ្រើសសម្រាំងពីគំនរឯកសារ[12]។

១៦. ម្យ៉ាងវិញទៀត អង្គជំនុំជម្រះបានជ្រើសរើសការបំបែកបទចោទ និងបំបែកការជំនុំជម្រះក្តីជាច្រើនវគ្គ[13]។ ជាងមួយឆ្នាំក្រោយមក សហព្រះរាជអាជ្ញាបានជ្រើសរើសយកការប្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះ[14]។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានស្រង់នូវកំហុសជាច្រើនរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ហើយបានធ្វើមោឃភាពការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដែលជាមូលដ្ឋាននៃការជំនុំជម្រះក្តីវគ្គមួយ[15]។ ក្នុងបរិបទខុសពីធម្មតានេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកំពុងពិចារណាលើបែបបទនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីថ្មី[16]។

១៧. ក្រៅពីលទ្ធភាពនៃការចេញសាលក្រមក្នុងរយៈពេលសមស្រប **គឺលទ្ធភាពនៃការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌** ដែលទទួលរងនូវការប៉ះពាល់។ ជាក់ស្តែង ខណៈពេលជ្រើសយកជម្រើសដែលបន្ថយនីតិវិធី អង្គជំនុំជម្រះដើរតាមផ្លូវកាត់ជាច្រើន ដោយមិនគិតពីសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ជនជាប់ចោទ៖ រំលោភគោលការណ៍ចំពោះមុខ អវត្តមាន ឬកង្វះខាតសំអាងហេតុនៃសេចក្តីសម្រេច...។ កំហុសមួយចំនួន (និងព្យសនកម្មដែលកើតមាន) ត្រូវបានលើកឡើងដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល[17]។ កំហុសខ្លះទៀតត្រូវបានលើកឡើងដោយក្រុមមេធាវីការពារក្តីនានា ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងដោយផ្ទាល់មាត់។

---

[12] សំណើសុំរបស់មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន ដែលអះអាងសាជាថ្មីអំពីសិទ្ធិរបស់គាត់ ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ និងដោយយុត្តិធម៌ ចុះថ្ងៃទី ០៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E263។

[13] ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អនុលោមតាមវិធាន ៨៩ ស្ទួនពីរ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E124។

[14] បណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចស្តីពីវិសាលភាពនៃការជំនុំជម្រះក្តី នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ចុះថ្ងៃទី ០៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E163/5/1/1។

[15] សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលប្រកាសមោឃភាពការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។

[16] ការពន្យារពេលស្តាប់សក្ខីកម្មអ្នកជំនាញ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី ០៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ E264/3។

[17] សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលប្រកាសមោឃភាពការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី កថាខណ្ឌ ១៧, ២៣, ២៤, ៣៣, ៣៥, ៣៦, កថាខណ្ឌ ៤០ ដល់កថាខណ្ឌ ៥០។

១៨. ក្នុងបរិបទនេះ **គឺលទ្ធភាពចេញសាលក្រមតែមួយគត់** ដែលទទួលរងនូវការប៉ះពាល់។ ជាក់ស្តែង ដោយសារតែភាពយឺតយ៉ាវ និងភាពស្មុគស្មាញនៃនីតិវិធីពន្លឿនល្បឿន តុលាការបានបាត់បង់ទំនុកចិត្តពីប្រទេសម្ចាស់ជំនួយ ហើយការលំបាកផ្នែកថវិការបស់តុលាការបានឈានដល់កម្រិតមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ឧទាហរណ៍ អ្នកបកប្រែផ្ទាល់មាត់បានធ្វើកូដកម្មកាលពីពេលថ្មីៗនេះ ដែលធ្វើឱ្យការងារជាប់គាំង។

១៩. ដោយសារមូលហេតុទាំងអស់នេះ ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នបង្ហាញអំពី**ភាពមិនអាចព្យាករណ៍ទុកបាន និងគ្មានសច្ចភាពផ្លូវច្បាប់**។ ក៏ប៉ុន្តែ ការបំពេញតាមគោលការណ៍ទូទៅទាំងនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់ នៅពេលការដកហូតសេរីភាពកំពុងចោទជាបញ្ហា[18]។

២០. ការបន្តឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ ដោយគ្មានលទ្ធភាពចេញសាលក្រម ក្នុងពេលអនាគតអាចព្យាករណ៍បាន និងមិននៅឆ្ងាយសន្លឹម ជារឿងមិនអាចទទួលយកបាន។ ក្រោយពីដកហូតសេរីភាពអស់រយៈពេលប្រាំឆ្នាំបួនខែ **ការបន្តឃុំខ្លួនលោក ខៀវ សំផន លែងជាហេតុផលសមស្រប ហើយក្លាយជាយូរហួសហេតុ**។

២១. អនុលោមតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិមនុស្ស រាល់ការដកហូតសេរីភាពត្រូវតែផ្អែកលើមូលហេតុសមស្រប ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ហើយចៅក្រមជាអ្នកធានាថា ការឃុំខ្លួនមិនពន្យារពេលហួសហេតុ ដោយរំលោភសិទ្ធិទាំងនេះ នោះទេ[19]។

---

[18] រឿងក្តី *Velichko ទល់នឹងប្រទេសរុស្ស៊ី* សាលដីកា តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ("រឿងក្តី *Velichko*") កថាខណ្ឌ ៦៧, រឿងក្តី *Tsitsiriggos ទល់នឹងប្រទេសក្រិច* សាលដីកា តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៤៧-៤៨, រឿងក្តី *Tsarkov ទល់នឹងប្រទេសរុស្ស៊ី* សាលដីកា តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៩ ("រឿងក្តី *Tsarkov*") កថាខណ្ឌ ៤២ កថាខណ្ឌ ៥២-៥៤ (កថាខណ្ឌ ៥៣៖ *អ្នកស្នើសុំនៅតែមិនអាចប្រមើលមើលអំពីរយៈពេលនៃការបន្តឃុំខ្លួនគាត់*")។

[19] ឧទាហរណ៍ សូមមើល៖ *ព្រះរាជអាជ្ញា ទល់នឹង Thomas Lubanga Dyilo* សាលដីកាលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ១ មានចំណងជើងថា "សេចក្តីសម្រេចលើការដោះលែង Thomas Lubanga Dyilo ឱ្យនៅក្រៅឃុំ" ICC-01/04-01/06 OA 12 ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៣៧។

២២. តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិសន្និដ្ឋានជាឯកច្ឆន្ទថា ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នយូរហួសហេតុប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ជនជាប់ចោទ រួមទាំង នៅពេលបទល្មើសជាឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរ និងស្មុគស្មាញបំផុត[20]។

២៣. សូម្បីតែនៅក្នុងរឿងក្ដីជាក់លាក់នេះ យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបមានភាពពាក់ព័ន្ធ៖ នៅពេលចប់រយៈកាលណាមួយ មូលហេតុដែលបញ្ជាក់ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នមិនគ្រប់គ្រាន់ទៀតឡើយ ហើយគ្រោះថ្នាក់ដែលបានលើកឡើងពីដំបូង ថយចុះជាចាំបាច់ ទៅតាមពេលវេលា[21]។

២៤. នៅក្នុងរឿងក្ដីប្រភេទនេះដដែល តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបបានសម្រេចកាលពីពេលថ្មីៗកន្លងទៅនេះថា រយៈពេលឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នប្រហែលពីរ ឬបីឆ្នាំ យូរហួសហេតុ[22]។ តុលាការនេះក៏បានសង្កត់ធ្ងន់ផងដែរទៅលើករណីយកិច្ចរបស់ចៅក្រម ក្នុងការពិចារណាលើកាលៈទេសៈដោយឡែក

---

[20] សូមមើលយុត្តិសាស្ត្រដែលអង្គជំនុំជម្រះបានដកស្រង់ នៅកំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ៥៦ នៃសេចក្ដីសម្រេចលើការវាយតម្លៃឡើងវិញអំពីសមត្ថភាពខាងបញ្ញាស្មារតីរបស់ជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ក្នុងការចូលរួមការជំនុំជម្រះ បន្ទាប់ពីមានសេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១, ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E138/1/10។

[21] រឿងក្ដី *Letellier ទល់នឹង ប្រទេសបារាំង* សាលដីកា តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩១ កថាខណ្ឌ ៣៥, ៣៩ និង ៥១, រឿងក្ដី *Labita ទល់នឹងប្រទេសអ៊ីតាលី* សាលដីកា អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ០៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០០ កថាខណ្ឌ ១៥៣, ១៥៩ និង ១៦៣, រឿងក្ដី *Soria Valderrama ទល់នឹងប្រទេសបារាំង* សាលដីកា តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ ("រឿងក្ដី *Valderrama*") កថាខណ្ឌ ២៩-៣០, រឿងក្ដី *Pyatkov ទល់នឹងប្រទេសរុស្ស៊ី* សាលដីកា តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ ("រឿងក្ដី *Pyatkov*") កថាខណ្ឌ ១០៧, ១១៥ និង ១១៨, រឿងក្ដី *Bilal Dogan ទល់នឹងប្រទេសទួរគី* សាលដីកា តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ ("រឿងក្ដី *Dogan*") កថាខណ្ឌ ៣៩, រឿងក្ដី *Leontiuc ទល់នឹងប្រទេសរូម៉ានី* សាលដីកា តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ០៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២ ("រឿងក្ដី *Leontiuc*") កថាខណ្ឌ ៧៦-៧៨, រឿងក្ដី *Velichko* កថាខណ្ឌ ៨៤, ៨៧, ៩០-៩២, រឿងក្ដី *Kowrygo ទល់នឹងប្រទេសប៉ូឡូញ* សាលដីកា តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ("រឿងក្ដី *Kowrygo*") កថាខណ្ឌ ៦៣ កថាខណ្ឌ ៦៦-៦៧។

[22] រឿងក្ដី *Pyatkov*៖ ៣ ឆ្នាំ ៥ ខែ ៤ ថ្ងៃ, រឿងក្ដី *Dogan*៖ ៩ ខែ ២០ ថ្ងៃ, រឿងក្ដី *Leontiuc*៖ ២ ឆ្នាំ ១១ ខែ, រឿងក្ដី *Velichko*៖ ២ ឆ្នាំ ៤ ខែ, រឿងក្ដី *Kowrygo*៖ ១ ឆ្នាំ ៨ ខែ ២៥ ថ្ងៃ។ ក្នុងរឿងក្ដី *Valderrama* តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបយល់ឃើញថា ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នរយៈពេល ៤ ឆ្នាំ ៨ ខែ មិនសមហេតុផលទេ នៅពេលពិនិត្យជាបឋម (កថាខណ្ឌ ៣០)។ នៅក្នុងរឿងក្ដី *Tsarkov* តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបបានសម្រេចថា ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នលើសពី ៤ ឆ្នាំ *"ជាបញ្ហាព្រួយបារម្ភធ្ងន់ធ្ងរសម្រាប់តុលាការ"* (កថាខណ្ឌ ៦៤)។

ស្ថានភាពផ្ទាល់ខ្លួន និងអាកប្បកិរិយារបស់ជនសង្ស័យ ឬជនជាប់ចោទ[23]។

២៥. តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបយល់ឃើញយ៉ាងដូច្នេះថា *"ការមិនពិចារណាលើអាយុរបស់អ្នកស្នើសុំនៅពេលសម្រេចបន្តឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន"* អាចជាល័ក្ខខ័ណ្ឌ *"គ្រប់គ្រាន់"* រួចទៅហើយ សម្រាប់ឲ្យតុលាការនេះសន្និដ្ឋានថារយៈពេលឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នយូរហួសហេតុ[24]។

២៦. នៅតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ចៅក្រមក៏ពិចារណាផងដែរទៅលើស្ថានភាពផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទ នៅពេលសម្រេចលើឱកាសក្នុងការអនុញ្ញាតឲ្យដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន។ វ័យចាស់ជរារបស់ជនជាប់ចោទជាមូលដ្ឋានមួយសម្រាប់ឲ្យដោះលែង[25]។

២៧. លោក ខៀវ សំផន មានអាយុជិត ៨២ ឆ្នាំហើយ។ សព្វថ្ងៃនេះ គាត់ត្រូវបានដកហូតសេរីភាពអស់រយៈពេលប្រាំឆ្នាំបួនខែមកហើយ។ ឥឡូវនេះ គាត់មិនដឹងថាគាត់នឹងត្រូវវិនិច្ឆ័យទោសនៅពេលណា និងផ្អែកលើបែបបទអ្វីខ្លះនោះទេ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការបន្តឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នមិនត្រឹមតែជាការរំលោភលើសិទ្ធជាមូលដ្ឋានរបស់គាត់ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងជាការប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរជាមនុស្សទៀតផង។

២. <u>ហានិភ័យនៃការលាក់ខ្លួន ការគ្រាទើយគន្លើយចំពោះដីកាកោះ ឬបញ្ហារារាំងបណ្តោះ</u>

[23] រឿងក្តី *Velichko* កថាខណ្ឌ ៨៧, រឿងក្តី *Pyatkov* កថាខណ្ឌ ១១៤ និងកថាខណ្ឌ ១១៦, រឿងក្តី *Tsarkov* កថាខណ្ឌ ៦៧។

[24] រឿងក្តី *Dogan* កថាខណ្ឌ ៤២។ ជាការឃុំខ្លួនអនីតិជនបណ្តោះអាសន្ន។ តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបយល់ឃើញថា សមត្ថកិច្ចក្នុងការឃុំខ្លួនមនុស្សចាស់បណ្តោះអាសន្ន ចោទជាបញ្ហាក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ យោងតាមមាត្រា ៣ នៃអនុសញ្ញាស្តីពីការធ្វើទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្តិអមនុស្សធម៌ ឬបន្ថោកបន្ទាប៖ រឿងក្តី *Mouisel ទល់នឹងប្រទេសបារាំង* សាលដីកា តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០២ ("រឿងក្តី *Mouisel*") កថាខណ្ឌ ៣៨។

[25] ឧទាហរណ៍ សូមមើល៖ *ព្រះរាជអាជ្ញា ទល់នឹង Popovic និងអ្នកផ្សេងទៀត* IT-05-88-T សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងបណ្តោះអាសន្នរបស់ជនជាប់ចោទ Radivoje Miletic និង Milan Gvero ចុះថ្ងៃទី ០៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦ ទំព័រ ៧, *សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំដោះលែងបណ្តោះអាសន្នរបស់ Gvero ពេលផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី* ចុះថ្ងៃទី ០៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៨ កថាខណ្ឌ ១៥-១៧។ នៅពេលនោះ Milan Gvero មានអាយុ ៧០ ឆ្នាំ។

អាសន្ន

២៨. មុន និងចាប់តាំងពីពេលបង្កើតតុលាការ នៅឆ្នាំ ២០០៤ លោក ខៀវ សំផន មិនធ្លាប់ប៉ុនប៉ងលាក់ខ្លួនទាល់តែសោះ ទោះជាគាត់ដឹងថាគាត់ជា *"ជនមួយរូបប្រឈមនឹងការកាត់ទោស"*[26] ក៏ដោយ។ គាត់មិនបានរើផ្ទះនោះទេ ហើយថែមទាំងបានឆ្លើយតបទៅនឹងកិច្ចសម្ភាសន៍ជាច្រើន រហូតដល់មុនពេលចាប់ខ្លួន ដែលក្នុងពេលនោះ គាត់បានប្រគល់ខ្លួនដោយស្ម័គ្រចិត្ត។ ដូច្នេះ លោក ខៀវ សំផន មិនធ្លាប់គេចវេះពីតុលាការទាល់តែសោះ។ ផ្ទុយទៅវិញ គាត់បានសម្តែងឆន្ទៈជាសាធារណៈថានឹងបង្ហាញខ្លួននៅតុលាការ និងការពារខ្លួនចំពោះការចោទប្រកាន់នានាមកលើរូបគាត់[27]។

២៩. ម្យ៉ាងវិញទៀត លោក ខៀវ សំផន គ្មានលិខិតឆ្លងដែន គ្មានប្រាក់ គ្មានលំនៅដ្ឋាននៅបរទេស ហើយគាត់ជិតដិតនឹងគ្រួសារណាស់ (គ្រួសារតែងតែមកសួរសុខទុក្ខគាត់ជាទៀងទាត់ នៅមន្ទីរឃុំឃាំង)។ លើសពីនេះទៅទៀត ការគិតថា ខៀវ សំផន អាចវិលត្រឡប់ទៅរស់នៅក្នុងព្រៃវិញនៅអាយុជិត ៨២ ទៅហើយនោះ ជារឿងមិនទំនងទាល់តែសោះ។

៣០. ជាចុងក្រោយ លោក ខៀវ សំផន នឹងអាចមាន *"បញ្ហារាំងបណ្តោះអាសន្ន"* ដោយសារតែមូលហេតុសុខភាពប៉ុណ្ណោះ។ ក៏ប៉ុន្តែ ហានិភ័យនេះអាចកើតមាននៅគ្រប់ទីកន្លែង ទោះជានៅពេលឃុំខ្លួន ឬដោះលែងក៏ដោយ។ ដូច្នេះ ហានិភ័យនេះមិនអាចធ្វើជាសំអាងផ្លូវច្បាប់ សម្រាប់ដកហូតសេរីភាពរបស់គាត់នោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ យើងថែមទាំងអាចនិយាយបានថា ហានិភ័យនេះកើនឡើងខ្ពស់ នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ដោយសារតែការឃុំខ្លួនរឹតតែធ្វើឲ្យគាត់ឈឺទៅវិញទេ។

ខ. ហានិភ័យចំពោះសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ:

[26] *Seven Candidates for Prosecution: Accountability for the Crimes of the Khmer Rouge* និពន្ធដោយ Stephen Heder និង Brian Tittemore ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៤ ឯកសារ E3/48 ទំព័រ ៩២-៩៩។

[27] ឧទាហរណ៍ សូមមើល៖ បទសម្ភាសន៍របស់វិទ្យុសម្លេងសហរដ្ឋអាមេរិក ថ្ងៃទី ១៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ E3/588 និង E3/588.1។

៣១. នៅឆ្នាំ ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានច្រានចោលហានិភ័យនៃការរំខានដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ[28]។ ក៏ប៉ុន្តែ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា អង្គហេតុជាក់ស្តែង ក្នុងអំឡុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ បានបង្ហាញថាប្រសិនបើលោក ខៀវ សំផន ត្រូវបានដោះលែង វត្តមានគាត់ក្នុងការជំនុំជម្រះក្តីអាចត្រូវបានប៉ះពាល់ ដោយសារតែរំខានដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ[29]។

៣២. អង្គហេតុ *"ជាក់ស្តែង"* ពីមុន គឺជាតម្រុយ ផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ និងប្រតិកម្មមួយចំនួនរបស់ជនរងគ្រោះ (នៅឆ្នាំ ២០០៨) ផ្អែកលើការស្ទង់មតិ (ឆ្នាំ ២០០៨ និងឆ្នាំ ២០១០) ផ្អែកលើការវាយតម្លៃថាប្រជាជនកម្ពុជាមួយភាគ ដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហម ពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩ កើតជំងឺបាក់ស្បាត ផ្អែកលើបរិបទងាយប្រេះឆានៃសង្គមកម្ពុជា និងការចាប់អារម្មណ៍ *"យ៉ាងខ្លាំង"* ពីមតិសាធារណៈទៅលើរឿងក្តីនេះ[30]។

៣៣. តម្រុយទាំងនេះត្រូវបាន *"បង្កើតឡើង"* តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចមុនៗ ដែលបានចេញក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ សម្រាប់ជាមូលដ្ឋាននៃការបន្តឃុំខ្លួនលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ជាសហជនជាប់ចោទរបស់លោក ខៀវ សំផន។ ក៏ប៉ុន្តែ ការព្យាករណ៍ប្រកបដោយទុទ្ទិដ្ឋិនិយមដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅពេលនោះ គឺខុស។ ជាក់ស្តែង អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានកត់សម្គាល់ថា ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី ១៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១២ ជាថ្ងៃដោះលែងលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ *"ពុំមានភស្តុតាងបង្ហាញថា*

---

[28] សម្រាប់ជនជាប់ចោទនីមួយៗក្នុងចំណោមជនជាប់ចោទទាំង ៣ នាក់៖ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០១១ កថាខណ្ឌ ៣៩-៤១។

[29] សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពី ខៀវ សំផន កថាខណ្ឌ ៥៤។

[30] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ជនត្រូវចោទ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាបដិសេធលើសំណើសុំដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព និងដីកាសម្រេចពន្យារថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ C26/5/26 ("សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០០៩") កថាខណ្ឌ ៦៣, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ C26/9/12 ("សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០១០") កថាខណ្ឌ ៣៨-៣៩, ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ខៀវ សំផន ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំឲ្យដោះលែងជាបន្ទាន់ ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E50/3/1/1 ("ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ខៀវ សំផន") កថាខណ្ឌ ២៧-២៨។

មានការរំខានដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈនោះឡើយ”[31]។

៣៤. លើសពីនេះទៀត ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាច្រើននាក់បានមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅតុលាការ តាំងពីចុង ឆ្នាំ ២០១១។ ទោះបីជា ពេលខ្លះ ពួកគាត់មានអារម្មណ៍រំជួលចិត្ត ក៏គ្មានអ្នកណាម្នាក់បង្ហាញឲ្យឃើញនូវសញ្ញានៃការសងសឹកនោះឡើយ[32]។

៣៥. ជាចុងក្រោយ ឆ្លងតាមការសិក្សាដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាមិនលើកឡើង ប្រជាជនកម្ពុជាមិនចាប់អារម្មណ៍ទាល់តែសោះទៅនឹងរឿងក្តីកំពុងជំនុំជម្រះនេះ។ យ៉ាងណាមិញ នៅឆ្នាំ ២០០៨ ប្រជាជនកម្ពុជាតែ ៣% ប៉ុណ្ណោះមានលទ្ធភាពអាចប្រាប់ឈ្មោះជនជាប់ចោទ នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។ នៅឆ្នាំ ២០១០ ក្រោយពីកម្មវិធីអប់រំផ្សព្វផ្សាយអំពីការងាររបស់តុលាការ មានតែ ១១% ប៉ុណ្ណោះអាចប្រាប់ឈ្មោះជនជាប់ចោទបាន។ នៅឆ្នាំ ២០១០ ប្រជាជនកម្ពុជា ៨៣% យល់ឃើញថាគួរតែផ្តោតលើបញ្ហាបច្ចុប្បន្នរបស់កម្ពុជា ទល់នឹង ១៦% ដែលយល់ឃើញថាគួរផ្តោតលើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ[33]។

គ. **<u>ហានិភ័យចំពោះសុវត្ថិភាពរបស់លោក ខៀវ សំផន</u>**

---

[31] *សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលបង្គាប់ឲ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ដោយឥតលក្ខខ័ណ្ឌ* អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E138/1/10/1/5/7 (“សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពី អៀង ធីរិទ្ធ ឆ្នាំ ២០១២”) កថាខណ្ឌ ៦៥ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ២០៨។

[32] សូមមើល ប្រតិចារឹកសវនាការ ឯកសារ E1/17.1, E1/18.1, E1/24.1, E1/25.1, E1/113.1, E1/115.1, E1/116.1, E1/117.1, E1/135.1, E1/136.1, E1/137.1, E1/138.1, E1/141.1, E1/144.1, E1/145.1, E1/146.1, E1/147.1, E1/148.1, E1/149.1, E1/152.1, E1/153.1, E1/170.1។

[33] *After the first trial* មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្ស សាកលវិទ្យាល័យ Berkeley រដ្ឋកាលីហ្វ័រញ៉ា ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ ២០ និង ២៣។

៣៦. នៅឆ្នាំ ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះបានច្រានចោលហានិភ័យប៉ះពាល់ដល់សុវត្ថិភាពលោក ខៀវ សំផន[34]។ ក៏ប៉ុន្តែ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា អង្គហេតុទាំងនេះបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចមុនៗថា ប្រសិនបើជនជាប់ចោទត្រូវបានដោះលែងឱ្យមានសេរីភាព វត្តមានរបស់គាត់ក្នុងការជំនុំជម្រះក្តីអាចត្រូវបានប៉ះពាល់ ដោយសារតែការវាយប្រហារលើរូបគាត់[35]។

៣៧. អង្គហេតុ *"ជាក់ស្តែង"* ពីមុន និងត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយអង្គជនុំជម្រះតុលាការកំពូល ត្រូវបានលើកឡើងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចមុនពីររបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។ អង្គហេតុទាំងនេះមានដូចជា៖ ការបំពារបំពានលើរូបលោក ខៀវ សំផន ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩១ ការគំរាមកំហែងមួយចំនួន (ក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ និងឆ្នាំ ២០០៩) ចំពោះមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម និយាយជារួម ចំពោះលោក នួន ជា និងលោក កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅឌុច និយាយដោយឡែក និងការលម្មៀងរបស់អតីតមេធាវីកម្ពុជាការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន ក្នុងអំឡុងសន្និសីទសារព័ត៌មាននៅ អ.វ.ត.ក ក្នុងឆ្នាំ២០០៨[36]។

៣៨. នៅពេលនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា *"ប្រតិកម្មរំជួលចិត្ត ដូចបានប៉ាន់ស្មានដោយអ្នកជំនាញផ្នែកវិកលវិទ្យា បង្ហាញថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក អាចបណ្តាលឱ្យជនរងគ្រោះដែលកើតជំងឺបាក់ស្បាត លេចឡើងជាថ្មីនូវភាពតានតឹងក្នុងអារម្មណ៍ និងនាំឱ្យកើនឡើងនូវផលវិបាកសង្គមជាអវិជ្ជមាន ដែលអាចមានចំពោះពួកគាត់"*[37]។ ក្រៅពីនេះទៀត អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា *"ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានអះអាង ដំណាក់កាលនីតិវិធីចុងក្រោយនៃសំណុំរឿង ០០១ និងការចេញសាលក្រមនាពេលខាងមុខ បង្កើតជាឱកាសសមស្របសម្រាប់ប្រតិកម្មខ្លាំងក្លាបន្ថែមទៅលើជនត្រូវចោទ"*[38]។

---

[34] សម្រាប់ជនជាប់ចោទនីមួយៗក្នុងចំណោមជនជាប់ចោទទាំង ៣ នាក់៖ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០១១ កថាខណ្ឌ ៣៩-៤១។

[35] សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពី ខៀវ សំផន កថាខណ្ឌ ៥៤។

[36] សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០០៩ កថាខណ្ឌ ៥៣-៥៨, សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៣៤-៣៥, ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ ខៀវ សំផន កថាខណ្ឌ ២៤-២៦។

[37] សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០០៩ កថាខណ្ឌ ៥៧។

[38] សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៣៤។

៣៩. *"ឱកាសសមស្រប"* នេះលែងមានទៀតហើយ ពីព្រោះថា នៅខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ឌុច ត្រូវបាន ផ្តន្ទាទោសជាស្ថាពរឱ្យជាប់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត[39] ហើយការផ្តន្ទាទោសនេះត្រូវសម្រាលជា ដាច់ខាតនូវ *"ភាពតានតឹងក្នុងអារម្មណ៍របស់ជនរងគ្រោះដែលកើតជំងឺបាក់ស្បាត* និងកាត់បន្ថយ *"ការនាំឱ្យកើនឡើងនូវផលវិបាកសង្គមជាអវិជ្ជមាន ដែលអាចមានចំពោះពួកគាត់"*។

៤០. ចំពោះការបំពារបំពានលើរូបលោក ខៀវ សំផន នៅឆ្នាំ ១៩៩១ នេះជារឿងតាំងពីយូរយារណាស់ មកហើយ ជាពិសេស អ្នកអត្ថាធិប្បាយជាច្រើនអំពីហេតុការណ៍នេះឯកភាពថា នេះជាការរៀបចំ របស់រដ្ឋាភិបាលកាន់អំណាច។ម្យ៉ាងវិញទៀត ដូចបានបញ្ជាក់រួចមកហើយ លោក ខៀវ សំផន មិនធ្លាប់ទទួលរងនូវការជេរប្រមាថ ឬគំរាមកំហែង ពីសំណាក់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីណាម្នាក់ ដែលមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅតុលាការនេះឡើយ[40]។

៤១. ចំពោះឧប្បត្តិហេតុពាក់ព័ន្ធនឹងមេធាវីកម្ពុជាការពារក្តីរបស់គាត់ គួរកត់សម្គាល់ថា នេះគ្រាន់តែជា សម្តីជាក់លាក់សំដៅលើមេធាវី (មិនមែនសំដៅលើសាមីខ្លួនទេ) ហើយជាពិសេស ចាប់តាំងពីមាន ឧប្បត្តិហេតុនោះមក លោក ខៀវ សំផន បានផ្លាស់ប្តូរមេធាវីជាតិរបស់គាត់ចេញហើយ។

៤២. ជាចុងក្រោយ ចំពោះលោក ខៀវ សំផន ដែលត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងការគំរាមកំហែងលើអតីត មេដឹកនាំខ្មែរក្រហម គ្មានអ្វីត្រូវខ្លាចចំពោះសុវត្ថិភាពរបស់គាត់ ជាងសុវត្ថិភាពរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ នោះទេ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចាប់តាំងពី អៀង ធីរិទ្ធ ត្រូវបានដោះលែងមក *"ពុំមានភ័ស្តុតាងបង្ហាញថាមាន ការរំខានដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈនោះឡើយ"*[41]។

ឃ. **ហានិភ័យនៃកង្វះការថែទាំវេជ្ជសាស្ត្រសមស្រប នៅពេលលោក ខៀវ សំផន ត្រូវការ**

៤៣. ហានិភ័យនេះ ដែលលើកឡើងថ្មីៗនេះដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ផ្អែកតែលើការពិចារណា

[39] រឿងក្តី កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច សាលដីកា អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ F28។

[40] សូមមើលខាងលើ កថាខណ្ឌ ៣៤ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ៣២។

[41] សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពី អៀង ធីរិទ្ធ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៦៥ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ២០៨។

ជាក់ស្តែង និងមិនមានមូលដ្ឋាននោះទេ។ ជាក់ស្តែង លោកខៀវ សំផន មិនមានជំងឺរ៉ាំរ៉ៃនោះទេ។ ការថែទាំវេជ្ជសាស្ត្រអាចត្រូវបានផ្តល់ជូនគាត់ នៅពេលគាត់ទៅចូលរួមសវនាការ និងនៅក្រៅតុលាការ ទៅតាមតម្រូវការ។

៤៤. ដូច្នេះ ទោះជាក្នុងករណីណាក៏ដោយការពិចារណាជាក់ស្តែងនេះមិនអាចជាមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ក្នុងការដកហូតសេរីភាពរបស់លោក ខៀវ សំផន ដែលត្រូវសន្មតថាមានសុខភាពល្អ និងជាពិសេសត្រូវបានសន្មតថាគ្មានទោស នោះទេ។

៤៥. ជាចុងក្រោយ ហានិភ័យដែលបានលើកឡើងសម្រាប់ជាហេតុផលក្នុងការបន្តឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលោក ខៀវ សំផន មានតិចតួចបំផុត ពោលគឺ គ្មានតែម្តង។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវ *"វាយតម្លៃថា តើហានិភ័យទាំងនេះនឹងអាចកាត់បន្ថយបានក្នុងកម្រិតណាតាមរយៈវិធានការក្រៅពីការបន្តឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទ"*[42]។

II- ការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការគ្រប់គ្រាន់នឹងបង្ការរាល់ហានិភ័យ

៤៦. យោងតាមសច្ចធារណ៍និរទោស និងគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋានថា សេរីភាពជាវិធានទូទៅ ហើយការឃុំខ្លួនជាករណីលើកលែង អង្គជំនុំជម្រះអាចបង្គាប់ដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ នៅគ្រប់ពេលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី[43]។

៤៧. ដូចអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានរំឭក មានការទទួលស្គាល់ជាទូទៅថា៖ *"វិធានការនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិសាធារណៈ មានសមាមាត្រ តែក្នុងករណីវិធានការនោះ (១) សមស្រប (២) ចាំបាច់ (៣) កម្រិតនិងវិសាលភាពរបស់វានៅតែមានភាពសមហេតុផល ធៀបនឹងគោលបំណងដែលបានគ្រោងទុក។ វិធានការនីតិវិធីមិនគួរធ្វើឡើងតាមទំនើងចិត្ត ឬហួសហេតុពេកនោះទេ។ ប្រសិនបើមានវិធានការ*

[42] សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពី ខៀវ សំផន កថាខណ្ឌ ៥៤។

[43] វិធាន ៦៣, ៦៥ និង ៨២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង, ជំពូក ៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា, សូមមើលផងដែរ សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០០៩ កថាខណ្ឌ ៩០ ដែលរំឭកអំពីគោលការណ៍សច្ចធារណ៍និរទោស និងឧត្តមភាពនៃសេរីភាព, សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពី អៀង ធីរិទ្ធ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៥៥ អំពីភាពគ្មានវិមតិសង្ស័យចំពោះលទ្ធភាពដាក់នៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ នៅក្នុងដំណាក់កាលជំនុំជម្រះក្តី។

ស្រាលជាង ត្រូវអនុវត្តវិធានការនោះ”[44]។

៤៨. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានលើកឡើងនូវគោលការណ៍ទាំងនេះ ហើយបានបញ្ជាក់ថា៖ *“សេចក្ដីសម្រេចដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ផ្អែកលើអង្គហេតុទាំងស្រុង និងត្រូវពិចារណាទៅតាមលក្ខណៈជាក់ស្ដែងរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ។ (...) របបនៃការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ដូចមាននៅចែងក្នុងមាត្រា ២២៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា និងវិធាន ៦៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មានលក្ខណៈបត់បែនគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យមានតុល្យភាពរវាងផលប្រយោជន៍ផ្សេងៗ និងបង្កើតរបបមួយសមស្របក្នុងកាលៈទេសៈនោះ”*[45]។

៤៩. ក្នុងករណីនេះ ការបន្តឃុំខ្លួនលោក ខៀវ សំផន ជាការមិនសមស្រប មិនចាំបាច់ និងហួសហេតុ។ ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ គឺជាការគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ឱ្យសម្រេចគោលបំណងដូចគ្នានេះ។ ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ អមដោយការធានាផ្សេងៗ និងតាមរយៈវិធានការជូនដំណឹងដល់សាធារណជន។

គ. <u>ដំណោះស្រាយជាក់ស្ដែងអាចធ្វើទៅបាន ជំនួសឱ្យការឃុំខ្លួន</u>

៥០. មេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន សូមស្នើឡើងនូវបញ្ជីវិធានការខ្លះៗ ដែលយើងខ្ញុំយល់ឃើញថាសមស្រប និងមានសមាមាត្រ។ កាតព្វកិច្ចទាំងនេះបង្ការហានិភ័យដែលបានលើកឡើងពីខាងលើ។

១. <u>កាតព្វកិច្ចក្នុងការស្នាក់នៅអាសយដ្ឋានជាក់លាក់ណាមួយ និងកាតព្វកិច្ចក្នុងការមិនផ្លាស់ប្ដូរអាសយដ្ឋាន ដោយគ្មានការអនុញ្ញាត</u>

៥១. អាសយដ្ឋានដែលលោក ខៀវ សំផន អាចនឹងស្នាក់នៅ ត្រូវបានភ្ជាប់នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃសំណើសុំ

---

[44] សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០០៩ កថាខណ្ឌ ៩១។

[45] សេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្ដីពី អៀង ធីរិទ្ធ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៥៨។

ដោះលែងឲ្យនៅក្រៅឃុំ ដោយដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។ យើងខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ថា លោក ខៀវ សំផន នឹងមិនរស់នៅតែម្នាក់ឯងនៅអាសយដ្ឋាននេះទេ ហើយក្រុមគ្រួសារគាត់នឹងមកសួរសុខទុក្ខជាប្រចាំ។

២. ភាតព្វកិច្ចក្នុងការប្រគល់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណជូនការិយាល័យក្រឡាបញ្ជី

៥២. បើគ្មានអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណ លោក ខៀវ សំផន នឹងមិនអាចធ្វើលិខិតឆ្លងដែនបាននោះទេ ហើយគាត់ក៏មិនអាចឆ្លងព្រំដែនបានដែរ។

៣. ភាតព្វកិច្ចក្នុងការអនុញ្ញាតឲ្យអាជ្ញាធរត្រួតពិនិត្យជាទៀងទាត់

៥៣. ឧទាហរណ៍ លោក ខៀវ សំផន អាចនឹងអនុញ្ញាតឲ្យអាជ្ញាធរត្រួតពិនិត្យម្តង ឬច្រើនដងក្នុងមួយខែក្នុងពេលមានសវនាការ និងច្រើនដងក្នុងមួយសប្តាហ៍ ក្នុងពេលផ្អាកសវនាការ។ របាយការណ៍ធ្វើឡើងដោយអាជ្ញាធរនឹងអនុញ្ញាតឲ្យតុលាការកត់សម្គាល់ឃើញថា លោក ខៀវ សំផន បន្តស្នាក់នៅអាសយដ្ឋានខាងលើ និងគោរពតាមកាតព្វកិច្ចត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការត្រួតពិនិត្យជាទៀងទាត់ពីសំណាក់អាជ្ញាធរ នឹងអនុញ្ញាតឲ្យបង្ការហានិភ័យនៃការប៉ះពាល់ដល់សុវត្ថិភាពរបស់លោក ខៀវ សំផន ខណៈដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាជាអ្នកធានាសុវត្ថិភាព[46]។

៤. ភាតព្វកិច្ចក្នុងការពិភាក្សាអំពីរឿងក្តីតែជាមួយមេធាវី និងភាតព្វកិច្ចក្នុងការមិនទំនាក់ទំនងជាមួយសារព័ត៌មាន

៥៤. វិធានការនេះនឹងអនុញ្ញាតឲ្យបង្ការហានិភ័យនៃការរំខានដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងជៀត

---

[46] កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជា នូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២00៣ A/RES/57/228 B ("កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា") មាត្រា ២៤។

ជ្រែកចូលកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ។

៥. កាតព្វកិច្ចក្នុងការមិនទាក់ទងជាមួយសាក្សី អ្នកជំនាញ ឬដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី

៥៥. ឥឡូវនេះ យើងមិនអាចដឹងថា តើសាក្សីដែលបានផ្ដល់សក្ខីកម្មរួចហើយ នឹងត្រូវកោះហៅម្ដងទៀត ឬក៏យ៉ាងណានោះទេ។ លើសពីនេះទៅទៀត ដោយហេតុថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនទាន់បានចេញសេចក្ដីសម្រេចមានសំអាងហេតុគ្រប់គ្រាន់ចំពោះសាក្សីទាំងអស់ដែលភាគីបានស្នើ យើងមិនអាចដឹងថា តើសាក្សីណាខ្លះដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគ្រោងនឹងកោះហៅ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការជំនុំជម្រះក្ដីវគ្គមួយ និងវគ្គបន្តបន្ទាប់ នោះទេ។ ដូច្នេះ កាតព្វកិច្ចនេះនឹងត្រូវលាតសន្ធឹងដល់រាល់បុគ្គលទាំងឡាយដែលភាគីបានស្នើឲ្យកោះហៅ។ ទោះជាយ៉ាងណា កាតព្វកិច្ចនេះមិនអនុវត្តចំពោះសាក្សី TCW-673 នោះទេ។

៥៦. កាតព្វកិច្ចនេះនឹងបង្ការរាល់ហានិភ័យនៃការគៀបសង្កត់សាក្សី និងបំផ្លាញភស្តុតាង[47] ទោះបីជាហានិភ័យនេះមិនមែនជាមូលដ្ឋានសម្រាប់បន្តឃុំខ្លួនលោក ខៀវ សំផន[48] ក៏ដោយ ហើយកាតព្វកិច្ចនេះជាកាតព្វកិច្ចរបស់ពលរដ្ឋគ្រប់រូបក្នុងការមិនជ្រៀតជ្រែកចូលកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ[49]។

៦. កាតព្វកិច្ចក្នុងការទទួលបានការពិនិត្យសុខភាពជាទៀងទាត់

៥៧. លោក ខៀវ សំផន នឹងត្រូវទទួលបានការពិនិត្យសុខភាពជាទៀងទាត់ ដោយគ្រូពេទ្យដែលចាត់តាំងពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឧទាហរណ៍ ម្ដងក្នុងមួយខែ ក្នុងពេលមានសវនាការ និងម្ដងក្នុង

---

[47] វិធាន ៦៣(៣) (ខ) i) និង ii) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[48] ហានិភ័យនេះត្រូវបានច្រានចោលយ៉ាងច្បាស់ នៅឆ្នាំ ២០០៩៖ សាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឆ្នាំ ២០០៩ កថាខណ្ឌ ៤៨-៤៩។

[49] វិធាន ៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង, សេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្ដីពី អៀង ធីរិទ្ធ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៧៨។

មួយសប្តាហ៍ ក្នុងពេលផ្អាកសវនាការ។ វិធានការនេះ[50] នឹងអាចបង្ការហានិភ័យដូចអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានលើកឡើង ពាក់ព័ន្ធនឹងកង្វះការថែទាំវេជ្ជសាស្ត្រ នៅពេលលោកខៀវ សំផន ត្រូវការ និងកាត់បន្ថយហានិភ័យដែលថាគាត់អាចមានបញ្ហារារាំងបណ្តោះអាសន្ន។

៧. កាតព្វកិច្ចក្នុងការអនុញ្ញាតឲ្យមន្ត្រី អ.វ.ត.ក (ឬអាជ្ញាធរ) ដឹកនាំទៅតុលាការ

៥៨. កាតព្វកិច្ចនេះនឹងអាចឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងធានាថា លោក ខៀវ សំផន នឹងមានវត្តមានក្នុងសវនាការ និងបង្ការរាល់ហានិភ័យនៃការប៉ះពាល់ដល់សុវត្ថិភាពគាត់ ក្នុងពេលកំពុងធ្វើដំណើរ។

ខ. ការធានាវត្តមាន និងគ្មានការជ្រៀតជ្រែកចូលកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ

៥៩. លោក ខៀវ សំផន បានធ្វើកិច្ចសន្យាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថានឹងមានវត្តមាននៅសវនាការ ហើយកិច្ចសន្យានេះត្រូវបានភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធ។ នៅក្នុងលិខិតនោះ គាត់សន្យាថានឹងមានវត្តមាននៅពេលជំនុំជម្រះក្តី និងគោរពរាល់កាតព្វកិច្ចទាំងឡាយ ដែលកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ គាត់ក៏សន្យាផងដែរថានឹងមិនជ្រៀតជ្រែកចូលកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ និងមិនបង្កគ្រោះថ្នាក់អ្វីដល់តតិយជនឡើយ។

៦០. លើសពីនេះទៀត សូមរំឭកថា សុទ្ធចិត្តរបស់លោក ខៀវ សំផន និងឆន្ទៈរបស់គាត់ក្នុងការចូលរួមជំនុំជម្រះក្តី មិនអាចសង្ស័យបានឡើយ។ ជាក់ស្តែង គាត់មិនធ្លាប់ប៉ុនប៉ងគេចវេះពីតុលាការនោះទេ ផ្ទុយទៅវិញ គាត់តែងតែបានបង្ហាញនូវឆន្ទៈក្នុងការការពារខ្លួនពីការចោទប្រកាន់មកលើរូបគាត់[51]។ ម្យ៉ាងវិញទៀត គាត់មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អ ហើយសុចរិតភាពរបស់គាត់ក៏ត្រូវបានលើកឡើងនៅក្នុងសវនាការ ជាពិសេស ដោយអ្នកជំនាញខាងប្រវត្តិសាស្ត្រ[52]។ ក្រៅពីនេះ គាត់បានបង្ហាញនូវ

---

[50] ចែងយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងមាត្រា ២២៣(១១) នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា។

[51] សូមមើលខាងលើ កថាខណ្ឌ ២៨។

[52] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E1/93.1 ទំព័រ ៧៨ បន្ទាត់ ២០-២៤, ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ E1/95.1 ទំព័រ ៧១-៧២។

អាកប្បកិរិយាគំរូ តាំងពីពេលចាប់ផ្តើមការជំនុំជម្រះក្តីមក ហើយអ្នកណាក៏ដឹងដែរថា លោក ខៀវ សំផន យកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់សវនាការ ហើយគាត់ខិតខំចូលរួម ទាំងពេលព្រឹក និងពេលរសៀល។

៦១. ការធានាវត្តមានលោក ខៀវ សំផន មួយទៀត ត្រូវបានផ្តល់ដោយការសន្យារបស់បុគ្គលដែលគាត់នឹងទៅរស់នៅជាមួយ (ភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធ)។ អ្នកទាំងនេះមិនធ្លាប់មានបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងតុលាការទេ ហើយរស់នៅយ៉ាងចុះសម្រុងក្នុងសង្គមកម្ពុជា។

៦២. លើសពីនេះទៀត មេធាវីការពារក្តីសូមរំឭកថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចជឿជាក់លើនគរបាលយុត្តិធម៌នៃ អ.វ.ត.ក និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា[53]។

គ. វិធានការអមនឹងការដោះលែងឲ្យនៅក្រៅឃុំ ដោយដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ៖ ការជូនដំណឹងដល់សាធារណជន

៦៣. នៅពេលលោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ត្រូវបានដោះលែង មានការចាត់វិធានការមួយចំនួន ដើម្បីជូនដំណឹងដល់សាធារណជនអំពីមូលហេតុនៃការសម្រេចដោះលែង។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានលើកឡើងថា សេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវបានយល់ជ្រួតជ្រាបជាទូទៅ និងទទួលបាន ក្នុងចំណោមប្រជាជន។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា *"ការជូនដំណឹងដល់សាធារណជន គឺជាមធ្យោបាយល្អបំផុតក្នុងកាលៈទេសៈនេះ ដើម្បីធានានូវការការពារសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ"*[54]។ មេធាវីការពារក្តីសូមស្នើថា វិធានការស្រដៀងគ្នាក្នុងការជូនដំណឹងដល់សាធារណជនត្រូវអនុវត្តនៅពេលដោះលែងលោក ខៀវ សំផន ឲ្យនៅក្រៅឃុំ ដោយដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។

---

[53] វិធាន ១៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង, មាត្រា ២៥ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។ សូមមើលផងដែរ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពី អៀង ធីរិទ្ធ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៧៣ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ២២៥ និង ២២៦។

[54] សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលស្តីពី អៀង ធីរិទ្ធ ឆ្នាំ ២០១២ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ២០៨។

៦៤. ជាសេចក្តីសន្និដ្ឋាន រយៈពេលឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលោក ខៀវ សំផន យូរហួសហេតុពេក និងនាំឲ្យរំលោភសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់គាត់។ ហានិភ័យដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់តាំងពីដំបូង សម្រាប់ជាហេតុផលក្នុងការដកហូតសេរីភាពលោក ខៀវ សំផន មានតិចតួចបំផុត ពោលគឺគ្មានតែម្តង។ ហានិភ័យនីមួយៗអាចត្រូវបានបង្ការ តាមរយៈការដាក់ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។ ការបើកសវនាការជាសាធារណៈមានភាពចាំបាច់ មិនត្រឹមតែដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យមេធាវីការពារក្តីលើកឡើងនូវទឡ្ហីករណ៍ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងអាចឲ្យលោក ខៀវ សំផន ធានាអះអាងជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងសាធារណជន ថាគាត់នឹងគោរពកាតព្វកិច្ចដែលនឹងដាក់ចំពោះគាត់ ហើយគាត់នឹងមានវត្តមាន ក្នុងពេលជំនុំជម្រះក្តី។

៦៥. **អាស្រ័យហេតុនេះ** មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមេត្តា៖

- **សម្រេច និងប្រកាសថា** សិទ្ធិរបស់លោក ខៀវ សំផន ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីក្នុងរយៈពេលសមស្រប ត្រូវបានរំលោភបំពាន
- **សម្រេច និងប្រកាសថា** ការបន្តឃុំខ្លួនលោក ខៀវ សំផន ជាការហួសហេតុ និងលែងមានមូលដ្ឋាន
- **បង្គាប់** ឲ្យដោះលែងលោក ខៀវ សំផន ឲ្យនៅក្រៅឃុំជាបន្ទាន់
- **បង្គាប់** ឲ្យចាត់វិធានការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ភ្ជាប់ជាមួយនឹងការដោះលែងនេះ
- **កំណត់** ពេលបើកសវនាការជាសាធារណៈ។

	មេធាវី គង់ សំអុន	ទីក្រុងភ្នំពេញ	
	មេធាវី Anta GUISSÉ	ទីក្រុងប៉ារីស	
	មេធាវី Arthur VERCKEN	ទីក្រុងប៉ារីស	
	មេធាវី Jacques VERGÈS	ទីក្រុងប៉ារីស	
កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា